

Sygn. akt I CSK 21/06

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Żyznowski (przewodniczący)
SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)
SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa Zakładu Usług Inwestycyjnych i Doradztwa Technicznego
"B." Spółki z o.o. w P.

przeciwko Gminie G.

z udziałem interwenientów ubocznych po stronie powodowej J. W. i W. W.

o zapłatę

oraz z powództwa Zakładu Usług Inwestycyjnych i Doradztwa Technicznego "B."

Spółki z o.o., J.W. i W. W. przeciwko Gminie G. o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 27 kwietnia 2006 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 13 lipca 2005 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od pozwanej na rzecz
powodów J. W. i W. W. kwotę**

3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny dokonał sprostowania komparycji zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego, w ten sposób, że określił, iż przedmiotem rozpoznania były dwie sprawy: 1) sprawa z powództwa spółki z o.o. „B.” przeciwko pozwanej Gminie G. o zapłatę z udziałem interwenientów ubocznych po stronie powodowej J. W. i W. W. oraz 2) sprawa z powództwa Spółki z o.o. „B.”, J. W. i W. W. przeciwko Gminie G. o zapłatę.

Zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego, zasądzający od pozwanej Gminy solidarnie na rzecz powodów W. kwotę 292.294,74 zł, Sąd Apelacyjny zmienił w ten sposób, że zasądził solidarnie na rzecz tych powodów kwotę 311.122,58 zł z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu, oddalając w pozostałym zakresie ich apelację oraz apelację pozwanej Gminy, a nadto oddalając w całości apelację spółki z.o.o. „B”.

W uzasadnieniu wyroku Sąd drugiej instancji stwierdził, że przedmiotem rozpoznania były dwie sprawy połączone na podstawie art. 219 k.p.c. w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia, które to połączenie nie pozbawiło połączonych spraw ich odrębności, ponieważ nadal były one samodzielnymi sprawami wymagającymi niezbędnych orzeczeń w odniesieniu do zgłoszonych w nich żądań. Tym uzasadnił Sąd odwoławczy dokonane sprostowanie komparycji zaskarżonego wyroku.

Nadto Sąd Apelacyjny uznał, że z treści pisma powodów W. z dnia 16 maja 1997 r., złożonego w sprawie o zapłatę kwoty 311.122,58 zł, wynika, że nie doszło do skutecznego cofnięcia przez nich pozwu, a J. W. i W. W. powinni nadal być traktowani jako powodowie, którzy na rozprawie w dniu 8 lipca 2004 r. rozszerzyli

dotychczasowe powództwo o dalszą kwotę 18.827,84 zł występując w tym zakresie z nowym żądaniem.

Analizując upływ trzyletniego terminu przedawnienia roszczeń Sąd Apelacyjny podkreślił, że zarzut przedawnienia zgłoszony na rozprawie w dniu 8 lipca 2004 r. ograniczony został do kwoty 383.054,60 zł dochodzonej w drugiej z połączonych spraw, natomiast żądanie zapłaty kwoty 18.827,84 zł nie zostało objęte zarzutem przedawnienia sformułowanym wobec powodów na rozprawie w dniu 8 lipca 2004 r. Także w postępowaniu odwoławczym zarzut pozwanej co do przedawnienia tej części roszczenia nie został podniesiony. Zasadność zarówno pierwotnego żądania zapłaty wynagrodzenia w wysokości 292.294 zł oraz późniejszego żądania zapłaty dalszej kwoty 18.827,84 zł uzasadniały zmianę zaskarżonego wyroku przez zwiększenie kwoty zasądzonej na rzecz powodów Włodarczyków.

Pozwana Gmina zaskarżyła wyrok skargą kasacyjną w części prostującej komparycję wyroku (pkt I) oraz w części zasądzającej kwotę 311.122,58 zł wraz z odsetkami (pkt II podpkt 1), a nadto w części zasądzającej kwotę 23.449,80 zł oraz kwotę 15.052,16 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II podpkt 3).

Formułując wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania pozwana Gmina zarzuciła nieważność postępowania uzasadnioną brakiem po stronie spółki z o.o. „B.” zdolności sądowej i procesowej wskutek braku ujawnienia wpisu tej spółki w rejestrze przedsiębiorców KRS.

W ramach przytoczonych podstaw kasacyjnych wyeksponowano zarzut błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania art. 118 k.c., natomiast zakresem zarzutu obrazy przepisów procesowych objęto art. 76 k.p.c., art. 77 § 1 k.p.c., art. 130 § 1 i § 2 k.p.c., art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c., art. 219 k.p.c., art. 321 § 1 k.p.c. oraz art. 384 k.p.c.

W części uzasadnienia skargi kasacyjnej poświęconej zarzutom naruszenia przepisów procesowych pozwana Gmina wywodzi, że pismem procesowym pełnomocnika powodów W. z dnia 12.05.1997 r. nastąpiło formalne cofnięcie pozwu jeszcze przed rozpoczęciem rozprawy i zgoda pozwanej na takie cofnięcie nie była niezbędna. W tej sytuacji Sądy z naruszeniem przepisów procesowych

błędnie zdaniem skarżącej potraktowały J. W. i W. W. jako powodów, a nie jako interwenientów ubocznych.

Nadto pozwana Gmina prezentuje stanowisko, że jeśli nawet przyjąć, iż 8 lipca 2004 r. nastąpiło rozszerzenie powództwa przez J. i W. W. to w tej dacie co najmniej roszczenie o zapłatę kwoty 18.827,84 zł było niewątpliwie przedawnione. Zdaniem pozwanej, mimo podniesionego przez nią zarzutu przedawnienia, Sąd II instancji zmienił wyrok na jej niekorzyść.

Powodowie w odpowiedzi na skargę kasacyjną wnieśli o jej oddalenie w całości i o orzeczenie o kosztach postępowania stosownie do obowiązujących przepisów, kwestionując zasadność zarzutów skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie wobec braku uzasadnionych podstaw.

Przede wszystkim bezzasadnym okazał się zarzut nieważności postępowania uzasadniony brakiem zdolności sądowej i procesowej Spółki z o.o. „B”. Po pierwsze załączony do skargi kasacyjnej dokument zatytułowany „Informacja” z dnia 23 listopada 2005 r., sporządzony przez P. Oddział Krajowego Rejestru Sądowego, nie posiada mocy dokumentu wydawanego przez Sąd w rozumieniu powołanego w załączonym piśmie przepisu ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym. Po wtóre, fakt braku wpisu powodowej Spółki do KRS nie jest okolicznością przesądzającą o braku posiadania przez ten podmiot zdolności sądowej i procesowej. Zważyć bowiem należy, że z mocy art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 121, poz. 770 ze zm.) do czasu rejestracji zgodnie z przepisami ustawy o KRS zachowują moc dotychczasowe wpisy w rejestrach sądowych, a więc także wpisy w prowadzonym uprzednio przez sądy rejestrze handlowym. Z załączonej do skargi kasacyjnej kserokopii wyciągu z rejestru handlowego Dział B. Nr 32 wynika, że powodowa spółka z o.o. jest dotychczas ujawniona w rejestrze handlowym, a zatem dotychczasowy wpis w tym rejestrze zachowuje nadal moc aż do czasu ujawnienia tej spółki w rejestrze przedsiębiorców KRS. W tej sytuacji wynikająca z ustawy moc prawna

wspomnianego wpisu przesądza o bezzasadności zarzutu braku zdolności sądowej i procesowej istniejącej osoby prawnej jaką jest spółka kapitałowa.

Bezzasadne okazały się również zarzuty naruszenia przepisów procesowych.

Skarżąca pomija okoliczność, że wydanym na rozprawie w dniu 9 grudnia 1999 r. postanowieniem Sądu Okręgowego (k. 455 v.) połączono do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia dwie sprawy: pierwszą sprawę, w której ostateczne żądanie powodowej spółki opiewało na kwotę 383.054,60 zł i w której to sprawie po stronie powodowej występowali interwenienci uboczni J. W. i W. W. oraz drugą sprawę, w której powodami byli spółka z o.o. „B.” oraz J. W. i W. W., a powodowie ci po rozszerzeniu powództwa domagali się ostatecznie zapłaty kwoty 311.122,58 zł. Sąd odwoławczy wyrokiem reformatoryjnym uwzględnił w całości powództwo powodów Włodarczyków dochodzone w tej drugiej sprawie, a skarga kasacyjna zaskarża to właśnie rozstrzygnięcie, o czym świadczy określenie zarówno zakresu zaskarżenia jak i wskazana wartość przedmiotu zaskarżenia.

Wbrew stanowisku pozwanej Gminy, w sprawie rozstrzygniętej kwestionowanym orzeczeniem panowie W. byli powodami, a nie interwenientami ubocznymi po stronie powodowej Spółki z o.o. Wyznaczenie podmiotowego zakresu procesu jest aktem woli podmiotów wszczynających postępowanie, którzy wolę swoją przejawili w pozwie z dnia 10.01.1997 r. Trafnie uznał Sąd odwoławczy, że pismem powodów z dnia 12.05.1997 r. (opatrzonego prezentatą daty wpływu do Sądu 16.05.1997 r. – k. 202 akt) nie doszło do skutecznego cofnięcia pozwu przez powodów Włodarczyków, którzy nadal powinni być traktowani jako powodowie. W orzecznictwie wyraźnie podkreślono, że do usunięcia wady aktu woli, uprzednio określającego prawidłowo stronę postępowania sądowego, może dojść tylko przez wyraźne odwołanie wadliwej czynności procesowej (akt. 203 k.p.c.) albo w drodze podmiotowego przekształcenia procesu (v. postanowienie SN z dnia 9 sierpnia 2000 r., I CKN 749/00, LEX nr 52784). Skoro więc Sąd odwoławczy uznał, że powodowie Włodarczykowie nie dokonali skutecznego cofnięcia pozwu, a strona pozwana sprzeciwia się temu stanowisku to powinna ona w tym przedmiocie wykazać, że doszło do naruszenia przepisów art. 203 k.p.c. którego to artykułu

pozwana Gmina nie objęła jednak zakresem zarzutów wyartykułowanych w skardze kasacyjnej. Zważywszy więc, że w sprawie o zapłatę kwoty 311.122,58 zł panowie Włodarczykowie byli powodami a nie interwenientami ubocznymi po stronie powodowej spółki z o.o., przeto zarzuty naruszenia przepisów art. 76 k.p.c. i art. 77 § 1 k.p.c. uznać należało za chybione.

Bezzasadne okazały się również zarzuty naruszenia art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. oraz art. 219 k.p.c. Wbrew stanowisku skarżącej o istnieniu zdolności sądowej i procesowej powodowej spółki przesądzają okoliczności wskazane wcześniej w rozważaniach poświęconych ocenie zarzutu nieważności postępowania. Natomiast w odniesieniu do powodów W. pozwana Gmina nie formułuje zarzutu braku po ich stronie zdolności sądowej i procesowej.

Całkowicie chybiony okazał się również zarzut naruszenia art. 219 k.p.c., bowiem z uprawnienia Sądu wynikającego z tego przepisu skorzystał Sąd pierwszej instancji jeszcze w grudniu 1999 r., a nie Sąd odwoławczy, a przedmiotem zaskarżenia skargą kasacyjną jest orzeczenie Sądu drugiej instancji, który nie stosował przeciw przepisowi art. 219 k.p.c.

Również za bezzasadny należało uznać zarzut naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. oparty na twierdzeniu skarżącej, że Sąd odwoławczy orzekł ponad żądanie. Sąd odwoławczy trafnie przyjął, że oświadczeniem złożonym na rozprawie w dniu 8 lipca 2004 r. (protokół rozprawy k. 566 akt) powodowie W. zmienili pierwotne żądanie występując obok dotychczasowego żądania zapłaty kwoty 292.294,71 zł z nowym żądaniem o zapłatę kwoty 18827,24 zł. Uwzględnienie roszczeń powodów w pełnym zakresie przez Sąd drugiej instancji nie może być kwalifikowane jako orzekanie ponad żądanie.

Zarzut naruszenia art. 384 k.p.c. także okazał się chybiony, bowiem Sąd drugiej instancji nie był związany zakazem reformationis in peius, wobec bezspornej okoliczności, że apelacje zostały wniesione przez obie przeciwne strony tego sporu.

Bezzasadność zarzutów mieszczących się w ramach drugiej podstawy kasacyjnej przesądza o tym, że oceny zarzutu naruszenia przepisu prawa

materialnego, tj. art. 118 k.c. należało dokonać z uwzględnieniem ustalonego stanu faktycznego będącego podstawą orzekania dla Sądu drugiej instancji.

Skarżąca nie twierdzi nawet w czym miałyby się wyrażać błędna wykładnia przepisu art. 118 k.c. dokonana przez Sąd odwoławczy. Natomiast zarzut jego niezastosowania w stanie faktycznym sprawy opiera pozwana Gmina na bezskutecznym w ramach tej podstawy kasacyjnej kwestionowaniu ustalenia Sądu odwoławczego o braku objęcia zarzutem przedawnienia roszczenia powodów o zapłatę kwoty 18.827,84 zł. Podważanie ustalenia Sądu II instancji w przedmiocie braku zgłoszenia przez pozwaną zarzutu przedawnienia w odniesieniu do wskazanego roszczenia mogłoby być dokonywane wyłącznie za pomocą zarzutów procesowych kwestionujących to ustalenie, które zostało prawidłowo dokonane przez Sąd, bo z uwzględnieniem stanowiska pozwanej w tym zakresie zaprotokołowanego w protokole rozprawy z dnia 8 lipca 2004 r. (k. 566 v akt).

Na marginesie więc należy tylko zauważyć, że kwestionowanie uwzględnienia roszczenia oparte na twierdzeniu o zgłoszonym zarzucie przedawnienia mogłoby uzasadniać obrazę art. 117 § 2 k.c., a nie art. 118 k.c.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji działając na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz na podstawie § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).